

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus V. De sententia, seu pronuntiatio Arbitri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

c. ex parte, 10. h. t. Cùm enim Canonici Ecclesiæ S. Cuniberti in discordia eligerent, alij quidem Henricum de Juliaco; alij verò, Conradum de Lambardia; duo isti curarunt compromissum fieri in Archiepiscopum Colonensem: is causæ meritis, diligenter auditis, ac perspectis, diem partibus designavit ad sententiam definitivam ferendam. Interea autem moritur Henricus; quo audito Archiepiscopus prohibuit Canonicis, ne pendente suâ sententiâ, ad aliam electionem procederent; sed aliqui non obtemperantes, *Beatum*, Canonicum Colonensem elegerunt.

Igitur, cùm die constituto in *præsentia partium compromittentium* sententiâ ferri deberet, *Beatus* ille electus venit, & allegavit ulterius procedendum non esse; cùm *per Henrici mortem* compromissum finitum fuerit. Super hac re consultus Honorius III. respondit; tametsi compromissum *morte Henrici finitum fuerit*, tamẽ de prioris electionis meritis cognosci prius oportuisse, quàm procederetur ad secundam: quandoquidem, si Conrado superstiti jus competat ex electione, satis constat, posteriorem penitus non valere.

2760. Ex hoc c. colliges præterea, Arbitrum, suam sententiam in præsentia compromittentium pronuntiare debere, & quidem intra tempus ipsi à partibus constitutum; alias expirat compromissum, nisi temporis prorogatio Arbitro concessa sit. Colliges 2. duobus in discordia electis; morte alterius, vel renuntiatione, aut causâ eidem abjudicatâ, procedi ad electionem novam non posse, nisi finita lite super jure coelecti superstitis. Colliges 3. si in Ordinarium super causa electionis compromissum est, morte unius compromittentium finiti compromissum, non autem jurisdictionem ejus ordinariam; constat ex c. 10. *supr.*

ARTICULUS V.

De sententiâ, seu pronuntiatio Arbitri.

2761. Solam Arbitrorum juris pronuntiationem, seu arbitrium, esse propriè *sententiam*, constat ex dictis; reliquorum autem, arbitramentum, vel *laudum*, ut diximus *nu.* 2743. olim ex arbitrio non erat actio, nisi intervenisset stipulatio de

Tom. I.

stando arbitrio sub pœna, quæ petebatur; vel si simpliciter conventum est sententiæ stare, erat actio incerti; L. 27. ff. h. postea verò ex sententia Arbitri *homologata* (id est, *expressè vel tacitè per silentium 10. dierum comprobata*) data est actio, & exceptio, L. *pen. C. h. t.* Et hoc procedit etiam de jure Canonico, si arbitrium, peccatum, quod à partibus remitti nequeat, non continet, modò servati sint fines, & forma compromissi, c. *non sine, 2. h. tit.* ubi hoc confirmatur sequenti casu.

Robertus Archidiaconus in Ecclesia S. Alphridi Sacellanum instituit *Alanum*: mortuo Roberto nepos ejus (ex fratre) Marcus, qui Roberto successerat, Alanum denuò instituit, seu potiùs confirmavit: sed postea multis eum exactionibus indubitè gravavit; ac denique Capellaniâ cedere voluit, promissis ei quinque marchis argenti pro annua pensione; sed cùm *Alanus* morem gerere nollet, eum Capellaniâ spoliavit.

Cùm verò *Alanus* exul justitiam obtinere non possët, nec suam ulterius inopiam sustinere, Marcus per fraudem extorsit à dicto *Alano*, ut juratus consentiret in duorum Clericorum super hac re arbitrium. Hi *Marco* faventes jusserunt, ut acceptis quinque argenti marchis, lite, ac jure suo cederet. His intellectis mandavit Alexander III. Archiepiscopo Eboracensi, si cognoverit, dictos Clericos, *tam nequiter arbitratos esse*, Presbyterum *Alanum*, ab observatione juramenti, Apostolica autoritate, absolvat: sin autem arbitrium, seu laudum illorum æquum esse intellexerit, utramque partem ad ejus observationem, postposita appellatione compellat.

Not. præterea, sententiam, ab alijs prolatam post mortem unius ex Arbitris assumptis, non tenere per c. 10. h. t. intellige, si constituti sint, ut arbitrentur *simul*; nec etiam si prius moriatur unus compromittentium. Compromissio enim non extenditur ad hæredem, nisi aliud sit cautum. Nam compromissum est transactio; Barb. *in c. 11. h. t. n. 6.* nec transit ad successores, vel hæredes compromittentium; & morte etiam unius compromittentium finitur. c. *fin. h. t.* nisi expressa fiat mentio de illorum successoribus, vel hæredibus.

N n n n

Not. 2.

2763. Not. 2. quòd, si contingat, *Arbitros dissentire*, ea sententia prævalebit, quam plures dixerunt; & si omnes discordent, minor prævalebit, quòd in eam consenserint omnes *c. 1. h. t. in 6.* ubi dicitur, quòd si factò compromisso inter te, & Titium in Arbitros tres, duo eorum te condemnent in decem; *tertius* in quinque; fter arbitrium quoad decem: sin autem unus ex tribus in quindecim te condemnet, alter in decem, tertius in quinque, efficac sit sententia in quinque, cum in ea summa omnes concordet sint.

2764. Not. 3. quòd unus ex tribus contumaciâ, sententiam ab aliis dictam, non faciat inutilem, *c. fin. h. t. in 6.* nisi cautum sit, ut omnes adsint, & per omnes sententia proferatur, *gloss. in cit. c. fin. h. t. in 6. ad fin.* ibi: *statuimus, ut, si ex tribus Arbitris, à partibus electis, eorum aliquis ab alijs legitimè requisitus ad examinandum, vel definiendum unâ cum eis negotium, super quo in ipsos extitit compromissum, non curaverit (cessante impedimento legitimo) convenire: duo præsentet, penes quos (licet lex civilis aliud innuere videatur) totalem eo casu remanere decernimus potestatem, possint (malitiosa, seu voluntaria illius absentia non obstante) dictum examinare negotium, & liberè definire, sicut possent illo præsentet, nec volente cum eis in unam sententiam concordare: ut sic ipsius absentia, præsentet repleta Divina, eum reputari faciat pro præsentet. Circa Judices verò antiqua jura nolimus immutari; sic Bonifacius VIII. *in cit. c. fin. h. t. in 6.**

2765. Not. 4. ex laudo arbitri neque actionem, neque exceptionem rei judicatæ dari, sed pœnæ petitionem, *L. 2. C. h. t.* nisi tacitè, vel expressè sit approbatum, *L. pen. C. eod.* ut diximus *n. 2761.* Not. 5. arbitrium Judicis non esse *merum*, hoc est, Judicem non posse pro libitu suæ voluntatis credere, vel non credere; ut, si contra instrumentum, à Notario confectum, stent duo testes idonei, & contra istos stat notabilis dignitas Notarij. Unde, cum tali casu res relinquatur *arbitrio Judicis* (ut notat Sichardus in *C. Tit. 21. de fide Instrument. L. 15. n. 8.*) & universim, cum dicitur in jure, *aliquid permitti arbitrio Judicis*, non est sensus, quòd illud *arbitrium* possit esse *vagum*; sed quòd debeat regulari juxta leges; ita Sichardus.

2766. Not. 6. Judice recusato veniri ad Arbitros, qui debent eligi intra triduum à die recusationis. Utile tamen esse, ut in libello recusatorio nominentur Arbitri. Nam si nondum fuerint electi arbitri, & Judex recusatus procedat in causa, ille processus non esset nullus ipso jure: remediò tamen appellationis cassaretur; ita Sichardus *in Tit. 8. C. de Judic. L. 14. n. 16.*

Not. 7. Arbitrum, post rem judicatam, super discordijs novis assumptum, non posse per suum arbitrium sententiam immutare, licet de componendo inter partes mandatum acceperit à Papa, nisi in rescripto mentio fiat *rei judicatæ, c. 11. h. t.* & Barb. *ibid. n. 1. & 2.* Qualiter autem sententiæ Arbitri standum sit à partibus? an, & quando ab ea valeant appellare? colligi poterit ex dictis supr. qualiter autem ab ea detur reductio? dicemus *artic. seq.* An, & qualiter sententia per Arbitrum lata, ab eodem corrigi possit? constat *ex præcedentibus.*

ARTICULUS VI.

An ab arbitrio Arbitri compromissarij peti possit reductio ad arbitrium boni viri?

2767. **N**Otandum, reductioem esse quandam speciem appellationis, habentem cum ea similitudinem aliquam; quia executionem suspendit, licet proprie non sit appellatio, ut ex probabiliori sententia docet Maranta *de Ord. Jud. p. 6. de appell. n. 110.* Ad quæstionem propositam Resp. negativè de sententia Arbitri *compromissarij*; secus, de sententia *Arbitratoris*; quia compromittens in Arbitrum videtur *transigere, ut constat ex dict.* jura autem non permittunt, ut lis per transactionem semel decisa, instauretur; sic Zoësius *h. t.* quod tamen limitandum est, nisi talis Arbitri sententia contineret enormissimam læsionem, vel manifestam, ac evidentem injustitiam; constat hoc ex *c. Quintavallis. 23. de jurejurand.* Nam cum filix Quintavallis alijs mulieribus contumeliam irrogassent, ipse juravit, quòd pro satisfactione offensarum, earum mandato parere vellet, tum ipsæ sub debiti juramento hoc illi injunxerunt mandatum: *ut si ejus filia, aut uxor*, verbum contumeliosum in ipfas